

Nej till förslag om fördjupning av EMU till en EU-superstat

1. Den ekonomiska utvecklingen i världen och EU

Inför G20-mötet i Shanghai den 26 och 27 februari 2016 skrev Internationella Valutafonden (IMF) en rapport om att den globala återhämtningen har försvagats ytterligare i den finansiella turbulensen med fallande tillgångspriser. Ökad riskaversion har utlöst globala nedgångar på aktiemarknaderna och lett till ytterligare åtstramning av de finansiella förhållandena för tillväxtekonomier. ”IMF fastslår att ackommoderande penningpolitik fortsatt är absolut nödvändigt i länder där inflationen ligger väl under centralbankernas mål, men samtidigt krävs en heltäckande hållning för att minska överberoendet av penningpolitik.

' På kort sikt bör finanspolitiken bli mer stödjande där det är lämpligt och om det finns finansiellt utrymme, i synnerhet via investeringar som lyfter både efterfråge- och utbudspotentialen i ekonomin', skriver IMF. .... Direkt.” SvD 26/2 – 16

Oron för inbromsad global tillväxt hänger samman med den trögaste tillväxten på 25 år i Kina och djup recession i länder som Brasilien och Ryssland. DN 27/2 -16 För flera av de stora så kallade tillväxtländerna har kapitalflödena vänt och det rörliga kapitalet lämnar. Chefen för IMF, Christine Lagarde hänvisade på mötet i Shanghai enligt Reuters till stora kapitalutflöden ut ur Kina, vilket hon säger hotar den globala ekonomin.

OECD hade också sänkt sin prognos för den ekonomiska tillväxten i världen. ”Den globala ekonomin kommer att växa med 3,0 procent i år och 3,3 procent 2017, bedömer den ekonomiska samarbetsorganisationen. I den tidigare prognosen från november trodde OECD på en tillväxt på 3,3 procent för 2016 och 3,6 procent nästa år.” SvD 19/2 -16

I sin vinterprognos konstaterar EU-kommissionen att EU:s ekonomi fortsätter att växa, men tempot är lågt och orosmolnen många i en allt osäkrare omvärld.

”Tillväxten i EU som helhet beräknas till 1,9 procent i år och 2,0 för 2017. I euroländerna är motsvarande siffror 1,7 procent för 2016 och 1,9 för nästa år.

' Den europeiska ekonomin står inför motvind och betydande risker för inbromsning i tillväxtekonomierna', heter det i den prognos som EU:s ekonomikommissionär Pierre Moscovici presenterar i dag.

...
För Sverige räknar EU med en tillväxt på 3,2 procent i år och 2,9 procent år 2017. TT” SvD 5/2 - 16

OECD menar, att den ökande ojämlikheten bromsar tillväxten. ”I sin tredje stora rapport om skillnader i inkomster slår OECD fast att ojämlikheten fortsätter att öka i dess 34 medlemsländer.
...

OECD menar att ökad ojämlikhet inte bera slår mot den sociala sammanhållningen i ett land utan även mot ekonomin.

Organisationen beräknar att ojämlikheten minskat den samlade ekonomiska tillväxten i medlemsländerna mellan 1990 och 2010 med 4,7 procentenheter.

En viktig bidragande orsak till att de fattigaste halkar efter enligt OECD är att allt fler jobb som skapas är otrygga anställningar – exempelvis tillfälliga eller deltidsanställningar. Mer än hälften av jobben som skapats sedan mitten av 1990-talet hör till den kategorin.

' Under de sex åren sedan den globala ekonomiska krisen har vanliga jobb försvunnit medan deltidsanställningar fortsätter att öka', heter det i rapporten som tillägger att sådana jobb inte alltid leder till en starkare anställning utan att många blir kvar i otrygghet." www.europaportalen.se 21/5 -15

Sambandet mellan ökade inkomstklyftor, otillräcklig konsumtion, efterfrågan och liten tillväxt har bl a Larry Summers, tidigare amerikansk finansminister, professor vid Harvard University, förklarat : "Ökade inkomstklyftor minskar tillväxten, eftersom de minskar konsumtionen. Höginkomsttagare konsumerar ofta en mindre del av sin disponibela inkomst jämfört med medel- och låginkomsttagare." SvD.se 11/4 – 15

Enligt Eurostats snabbsstatistik 31/3 -16 sjönk konsumentpriserna i euroländerna med 0,1 procent i årstakt i mars 2016 efter en minskning med 0,2 procent i februari. Chefen för Europeiska centralbanken (ECB) Mario Draghi uppmanade vid EU-toppmötet i mars till strukturella reformer, "huvudsakligen för att höja efterfrågan och offentliga investeringar och sänka skatterna" i euroområdet, där tillväxten och aktiviteten är svag som framgått ovan.

" 'Än viktigare är att man behöver klarhet om EMU:s framtid', tillade Mario Draghi.

Ett arbete pågår inom EU om EMU:s fördjupning. Dock försäkrade Mario Draghi att även om politikerna inte genomför dessa reformer så kommer ECB att agera vid behov." SvD 19/3 -16

Detta ger anledning till att skärskåda den rapport om den Ekonomiska och monetära unionen (EMU) som Mario Draghi syftade på och som leder till framväxandet av en superstat för euroområdet.

2. Rapporten "EU:s ekonomiska och monetära union" som lades fram till Europeiska rådets möte 25-26 juni 2015

I nära samarbete med Europeiska rådets ordförande Donald Tusk, Eurogruppens ordförande Jeroen Jisselbloem, Europeiska centralbankens ordförande Mario Draghi och EU-parlamentets talman Martin Schulz lade EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker fram en rapport med genomgripande förslag om politisk centralisering och institutionella förändringar av EU:s ekonomiska och monetära union (EMU) inför EU:s stats- och regeringschefers möte 25-26 juni 2015. Liknande tankegångar lades fram redan 2012.

2.1 De tre stegen mot ett EU-finansdepartement för euroländerna och bl a en finanspolitisk union

Tidsplanen sträcker sig fram till 2025 från att bygga vidare på befintliga instrument och de befintliga fördragen till att inrätta ett gemensamt finansdepartementet och en gemensam budgetpolitik för euroländerna, vilket innebär en överstatlig centralisering av den ekonomiska politiken, alltså även finanspolitiken, för euroländerna och kräver fördragsändringar.

Den gemensamma budgeten skulle få egna resurser, "fiscal capacity". Som Reuters skrev om en

debatt den 6 maj 2015 där EU:s ekonomikommissionär Pierre Moscovici deltog. ”Idén är kontroversiell eftersom många eurozonregeringar inte är villiga att bidra med mer pengar till den alleuropeiska nivån utöver det de redan årligen betalar till den allmänna EU-budgeten ... ” Se Europaportalen.se 7/5 -15

I början av juni 2015 skrev den tyska ekonomiministern Sigmar Gabriel och den franska ekonomiministern Emmanuel Macron en debattartikel i en rad europeiska tidningar om en gemensam budget för euroländerna. ”Denna budget skulle få egna resurser (exempelvis gemensam finansskatt och en liten del av en samordnad bolagsskatt) och skulle sörja för utlåning.” Europaportalen.se 4/6 -15

I rapporten står : ” Det europeiska huset måste förstärkas nu, medan en mera genomgripande arkitektur förbereds på medellång sikt. Detta innebär ofrånkomligen mindre nationell suveränitet i ett senare skede.” , s 5

Förslaget från de fem EU-ledarna delas upp i tre steg. I det första ska redan befintliga instrument och fördrag användas för att öka konkurrenskraften och den strukturella konvergensen, fullfölja finansunionen samt öka euroländernas ekonomiska samordning med överstatlig styrning av finanspolitiken.

”I det andra steget (”**färdigställande av EMU**”) kommer man överens om konkreta åtgärder av betydligt mer långtgående karaktär för att färdigställa EMU:s ekonomiska och institutionella uppbyggnad. Under detta andra steg ska närmare bestämt konvergensprocessen göras mer bindande genom en uppsättning överenskomna riktvärden för konvergens som kan ges juridisk form. Betydande framsteg mot dessa mål, och upprätthållande av dem när de väl nåtts, ska bli ett av villkoren för att euroländerna ska få delta i en chockabsorberingsmekanism för euroområdet under det andra steget.” Det steget avses att påbörjas vid halvårsskiftet 2017 och föregås av att EU-kommissionen lägger fram en vitbok under våren 2017. , s 5 Det kräver fördragsförändringar. Den mellanstatliga finanspakten, de mellanstatliga, relevanta delarna av euro pluspakten, det mellanstatliga avtalet om den gemensamma ”avvecklingsfonden” i Bankunionen och den mellanstatliga ESM avses också införlivas i EU-rätten. , s 17f

Slutsteget anges till senast 2025. Då ska ”ett fullständigt och verkligt EMU” vara på plats. Ett gemensamt finansdepartement och en gemensam budgetpolitik för euroländerna ska då finnas. En rad unioner av överstatlig karaktär ska då vara färdigställda : en finansunion, budgetunion och en politisk union. , s 5f och s 18f

Finansunionen förutsätter ett färdigställande av bankunionen under det första steget med lösningar av finansieringen av den gemensamma ”avvecklingsfonden” och rekapitaliseringen av banker via Europeiska stabiliseringsmekanismen (ESM) samt inrättandet av gemensamt ansvar för insättningsgarantierna i länderna. Till finansunionen hör också en ny kapitalmarknadsunion som ska omfatta alla de 28 EU-länderna. Se grönboken ”Att bygga en kapitalmarknadsunion”, Europeiska kommissionen, 18 februari 2015. De nya riskerna som uppkommer talar mot kapitalmarknadsunionen i en redan skakig omvärld : ”... den ökade integrationen av kapitalmarknaderna och det successiva avlägsnandet av nationella hinder kan medföra nya risker för den finansiella stabiliteten, ” , s 12

2.2 Problemen med valutaunionen EMU : euroländernas olika ekonomiska struktur , förlorade ekonomiska verktyg, divergensen i ekonomisk utveckling och eurokrisen

Problematiken med EU:s valutaunion EMU är, att den baseras på länder med mycket olika

ekonomisk struktur: från tekniskt avancerade industriländer till jordbruks- och turistländer med låg produktivitet utveckling. Den tekniska utvecklingen, konjunkturen och korrupsionen skiljer sig också väsentligt åt, så att ländernas ekonomiska problem är olika till sin karaktär och djup. Den centraliserade stabiliseringspolitiken via ECB:s penningpolitik som baseras på ett genomsnitt och valutan euron innebär, att det skrivs ut ett och samma recept till många olika sjukdomar. Det passar naturligtvis inte alla. Deltagande länder saknar egna rörliga valutor som kan anpassas efter såväl inhemska som utländska marknader med hänsyn till den ekonomiska strukturen och falla i värde vid ekonomiska kriser och i motsvarande mån förbilliga exporten för utlandet och på så vis omedelbart stärka konkurrenskraften. Länderna förlorade också genom centraliseringen den självständiga centralbanken och de egna penningpolitiska verktygen som reporäntan, kvantitativa lättnader etc som i stället skulle ha kunnat anpassas efter de landspecifika förutsättningarna som råder. Valutaunionen EMU är därför främst ett politiskt projekt, skapandet av en superstat i Europa. Det har eurokrisen redan visat och rapportens förslag är ett led i förverkligandet av superstaten.

Rapporten ger i inledningen indirekt en uppfattning om EMU:s problematik. ”Euron är mer än bara en valuta, den är ett politiskt och ekonomiskt projekt. Alla medlemmar i den monetära unionen har gett upp sina nationella valutor en gång för alla, och delar permanent sin monetära suveränitet med de andra euroländerna. I gengäld får länderna fördelen av att ha en trovärdig stabil valuta på en stor, konkurrenskraftig och kraftfull inre marknad. Denna ödesgemenskap förutsätter solidaritet i kristider och respekt för de gemensamt överenskomna reglerna från alla medlemmarna. Denna överenskommelse fungerar dock bara så länge som alla medlemmar har något att vinna på den. För att så ska vara fallet måste länderna agera både individuellt och kollektivt för att kompensera för de nationella justeringsverktyg som inte längre står till deras förfogande.” , s 4

Alltså EMU är inte gratis, vilket eurokrisens akuta faser har visat för inte bara eurokrisländernas befolkningar utan också för skattebetalarna i övriga euroländer.

Förlusten av egna penningpolitiska verktyg kräver att stabiliseringspolitiken utövas av finanspolitiken, vilket kräver större budgetmarginaler, vilket tenderar att hämma tillväxten.

”Länderna måste ha möjlighet att absorbera chocker internt genom att ha tillräckligt motståndskraftiga ekonomier och tillräckliga budgetmarginaler under konjunkturcykeln. Detta är növärdigt eftersom penningpolitiken fastställs enhetligt för hela euroområdet. Detta innebär att den nationella budgetpolitiken måste stabilisera ekonomin närhelst lokala chocker inträffar. Eftersom alla länder har samma växelkurs måste de nationella ekonomierna vara flexibla så att de kan reagera snabbt på nedgångar. Annars är risken stor för recessioner som lämnar djupa permanenta spår efter sig.” , s 4

Det betyder att förlusten av den nationella växelkursen som stötdämpare vid landspecifika chocker, innebär att arbetsmarknaden i stället får ta stötarna genom avskedanden och lönedepressning för att konkurrenskraften ska öka, så som intern devalvering som Finland nu drabbas av. I rapporten görs kommentaren : ”Relativa prisjusteringar kan dock aldrig ske lika snabbt som justeringar av växelkurserna. Det är tydligt att marknadstrycket kan beröva länder deras budgetpolitiska stabilisatorer under en lågkonjunktur. För att alla ekonomier varaktigt ska tjäna på att vara med i euroområdet måste inverkan av eventuella chocker kunna fördelas genom riskspridning inom EMU.” Man öppnar bl a för att den offentliga riskdelningen bör ”stärkas genom en finansiell stabiliseringsmekanism för euroområdet i dess helhet.” , s 4 Det är skattebetalarna i hela eurozonen som får vara med och stå för fiolerna.

I stället för att euroländerna konvergerar, närmar sig varandra beträffande olika ekonomiska nyckeltal, divergerar de, spretar åt olika håll.

”Det råder nu avsevärd divergens i euroområdet. I en del länder är arbetslösheten rekordlåg och i

andra är den rekordhög ; i en del kan budgetpolitiken tillämpas kontracykliskt, men i andra länder kommer det att krävas många år av konsolidering för att återskapa det budgetpolitiska manöverutrymmet.” , s 4

Den ekonomiska divergensen tas sedan som intäkt för att starta ”en ny konvergensprocess”. Vad det handlar om är en federal utveckling fram till en superstat. ”För att euroområdet ska utvecklas successivt till en verklig ekonomisk och monetär union måste den övergå från ett system av regler och riktlinjer för det nationella ekonomiska beslutsfattandet till ett system av ytterligare suveränitetsdelning med gemensamma institutioner, som mestadels redan finns och gradvis kan ta över detta uppdrag. I praktiken innebär det att medlemsstaterna i allt högre grad skulle behöva acceptera gemensamt beslutsfattande om den nationella budgeten och den nationella ekonomiska politiken.” , s 5

Detta är oacceptabelt, för denna federala utveckling ödelägger själva kärnan i den nationella självbestämmanderätten och demokratin.

I nästa avsnitt ska kortfattat redogöras för förslagen som innebär institutionella förändringar och kräver fördragsändringar och som tar ny form i de olika stegen mot en ny superstat.

2.3 Stegen mot den ekonomiska superstaten

I det första steget är det framför allt två förslag som innebär överstatliga kliv, dels inrättandet av konkurrenskraftsmyndigheter i euroområdet, och dels en omvänd europeisk planeringstermin som innebär att EU:s landspecifika åtgärder får genomslag i de nationella budgetarna.

” Dessa konkurrenskraftsmyndigheter bör vara oberoende med uppdraget att bedöma om 'lönerna utvecklas i linje med produktiviteten' och övervaka 'enhetsarbetskostnaderna /,,/ genom jämförelse med utvecklingen i andra länder i euroområdet och med de viktigaste jämförbara handelsparterna', vilket en stor del av medlemsstaterna redan enats om i euro pluspakten. Dessa myndigheter kan också få i uppdrag att bedöma framsteg avseende ekonomiska reformer för ökad konkurrenskraft på ett mera allmänt plan.” , s 8

Kommissionen avses årligen samordna de nationella konkurrenskraftsmyndigheternas verksamhet. ”Nationella aktörer, t ex arbetsmarknadens parter ... bör vägledas av konkurrenskraftsmyndigheternas yttranden under löneförhandlingarna.” , s 8 Det är fråga om en inblandning i den fria förhandlingsrätten.

Den europeiska planeringsterminen för euroområdet ska läggas om för överstatlig styrning av de nationella budgetarna och därmed finanspolitiken. Det uttrycks så här i rapporten: ” * Öka samverkan mellan euroområdet och medlemsstaterna. Den europeiska planeringsterminen bör därför läggas upp i två steg : ett europeiskt och sedan ett nationellt steg. Det innebär att diskussioner och rekommendationer om euroområdet som helhet bör äga rum först, före de landspecifika diskussionerna, så att de gemensamma utmaningarna återspeglas helt och fullt i de landspecifika åtgärderna. Se bilaga 2 för mer om detta förslag.” , s 9

Här tas stegen som sedan via institutionella förändringar leder till en budgetpolitik och ett finansdepartementet för euroområdet.

”På kort sikt (steg 1) bör styrningen stärkas genom en ny rådgivande europeisk finanspolitisk nämnd. Detta nya rådgivande organ ska samordna och komplettera de nationella finanspolitiska råd som inrättats enligt direktivet om budgetramverk. Nämnden kan göra en offentlig, oberoende

bedömning på EU-nivå av hur budgetarna och genomförandet av budgetarna sker i förhållande till de ekonomiska målen och rekommendationerna i EU:s budgetpolitiska styrning.” , s 14

Hur valutaunionen ska utvecklas till en budgetunion avses att närmare utvecklas under steg 2. Inrättande av en stabiliseringsfunktion inom EU:s ram diskuteras, men finansieringen är oklar. Hur kommande transferreringar (inkomstöverföringar) mellan länder ska ske är också oklart, men konvergens mot en ekonomisk union är en förutsättning för deltagande. , s 15

Det sägs, att en verklig budgetunion kräver ”utökat gemensamt beslutsfattande om budgetpolitiken” och att ”Ett finansdepartement för euroområdet skulle kunna bli ett forum för sådant beslutsfattande.” , s 18 Som EU-kommissionären sade, även om det inte sägs rakt ut i rapporten, handlar det också också om att taxera ut nya pengar från skattebetalarna till EU:s nya uppgifter.

”Jag ser för närvarande ingen politisk majoritet för ett finansdepartement för eurozonen på kort sikt”, sade ECB-rådsledamoten och Bundesbankschefen Jens Weidmann till Frankfurter Zeitung, rapporterar Direkt.” SvD 9/2 -16

3. Avslutning

Som framgått ovan har de fem EU-ledarna i rapporten lagt fram ett program med förslag för skapande av en superstat för euroområdet med både en överstatlig budgetpolitik och ett finansdepartement för euroområdet. Sedan tillkommer ”fiscal capacity”, någon form av uttaxering av pengar från skattebetalarna när väl de nya institutionerna är på plats - om inte förr. Detta kräver omfattande fördragsförändringar som innebär att självbestämmanderätten och demokratin i euroländerna blir en chimär. Det är dags att säga nej. Skulle politikerna ändå sätta upp detta enorma överförande av beslutanderätt till EU på den politiska dagordningen för ratificering, godkännande av de nationella parlamenten, kräver den demokratiska anständigheten att avgörandet ska ske dessförinnan genom folkomröstningar i alla medlemsländer.

Kaj Lidén

www.EU-kommentar.se